

klageorganer, der i henhold til konventioner er tillagt kompetence til at behandle klager fra private.

Som udgangspunkt vil det heller ikke være muligt at få økonomisk bistand fra det internationale klageorgan, og i tilfælde, hvor det rent faktisk er muligt at få økonomisk bistand, er der i praksis alene tale om delvis dækning af de faktiske omkostninger til advokatsalær og øvrige udgifter.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der bør indføres en retshjælpsordning i forbindelse med klage til internationale klageorganer, der i henhold til menneskerettighedskonventioner har kompetence til at modtage og behandle klager fra private.

Alle de instanser, der er blevet hørt over lovforslaget (se pkt. 10), har i øvrigt tilsluttet sig, at der er behov for at indføre en mulighed for at yde retshjælp.

8. Justitsministeriets overvejelser

8.1. Det fremgår af de statistiske oplysninger (se pkt. 6), at der i praksis er stor forskel på de enkelte klageadganges betydning. Den individuelle klageadgang i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er uden sammenligning den mest benyttede.

Da de internationale menneskerettighedskonventioner principielt er ligestillede, bør anvendelsesområdet for en retshjælpsordning imidlertid ikke kun omfatte den individuelle klageadgang i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

En retshjælpsordning bør derfor også omfatte den individuelle klageadgang i henhold til FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's Torturkonvention og FN's Racediskriminationskonvention.

Det er karakteristisk for de nævnte individuelle klageadgange (Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, den valgfri protokol til FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's Torturkonvention og FN's Racediskriminationskonvention), at behandlingen af klagesagerne har karakter af en retssagsbehandling, der finder sted for et internationalt klageorgan, der er kollegialt sammensat.

Der findes således præcise processuelle regler for, hvordan disse klagesager skal behandles. Endvidere er der klare regler for, under hvilke betingelser et klageorgan kan behandle en klage. Klageorganerne skal vurdere, om den indklagede stat har handlet i strid med bindende konventioner, og der findes i almindelighed en omfattende praksis fra det pågældende klageorgan, som vil indgå i vurderingen. Klageorganets afgørelse vil blive truffet på baggrund af en kontradiktorisk procedure, hvilket vil sige, at både den indklagede regering og klager får mulighed for at kommen-

tere hinandens indlæg. Den kontradiktoriske procedure vil almindeligvis foregå skriftligt, men klageorganet har i visse tilfælde mulighed for at afholde en mundtlig forhandling (se f.eks. regel 54, stk. 4, i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols procesreglement og regel 94, stk. 5, i FN's Racediskriminationskomités procesreglement).

I forbindelse med høringen over lovforslaget har Østersørådets kommissær for demokratiske institutioner og menneskerettigheder foreslået, at klager til kommissæren også bliver omfattet af den foreslåede retshjælpsordning. Efter mandatet har »Kommissæren ... ret til at modtage henvendelser fra enkeltpersoner, grupper og organisationer vedrørende menneskerettighedsspørgsmål«. Det er kommissærens opfattelse, at der reelt består en egentlig individuel klageadgang for enkeltpersoner, grupper og organisationer til Østersøkommissæren.

Den ordning, der gælder for Østersøkommissæren (se pkt. 2.7), adskiller sig imidlertid fra de tidligere nævnte klageadgange derved, at Østersøkommissæren ikke har pligt til at behandle en klage, men kan vælge at gøre det. Efter det nugældende mandat for Østersøkommissæren skal en klager endvidere ikke opfylde bestemte og formelt vedtagne betingelser, som f.eks. at have udtømt de nationale retsmidler, for at kunne klage. Klagesagerne skal efter mandatet heller ikke behandles efter bestemte og formelt vedtagne processuelle regler. Efter det oplyste kræver Østersøkommissæren i praksis, at en række nærmere angivne forudsætninger skal være opfyldt, for at klagen behandles. Disse forudsætninger har visse lighedspunkter med de procesbetingelser, der gælder ved klage til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Efter sit mandat skal Østersøkommissæren »lade sig lede af de formål, principper og regler, der er nedfældet i De Forenede Nationers Pagt, i Europarådets normer, og i andre relevante internationale menneskerettighedsnormer ...«. Dette indebærer, at Østersøkommissæren bl.a. kan vurdere forholdet til en bindende konvention, i tilknytning til hvilken der allerede er oprettet et særligt og kollegialt klageorgan, f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der er blevet tillagt kompetence til at modtage og behandle klager fra private.

Justitsministeriet finder herefter, at den foreslåede retshjælpsordning ikke bør omfatte Østersøkommissæren, i hvert fald ikke på nuværende tidspunkt.

Spørgsmålet om, hvorvidt der bør kunne ydes retshjælp til indgivelse og førelse af klager for Østersøkommissæren bør efter Justitsministeriets opfattelse drøftes nærmere inden for rammerne af det samarbej-